

Lect.univ.dr. Camelia STANCIU
Univ. „Dimitrie Cantemir” din Tg. Mureș

Summary

The study aims is research the level of stress manifested in health care by employees with higher education, medium and auxiliary personal and evaluation of coping mechanism in health care. Sources preparation of this article consist of specialty papers and questionnaires assessing the level of stress applied to the medical staff of the County Emergency Hospital from Târgu-Mureș.

Scopul acestui studiu este cercetarea nivelului de stres manifestat de cadrele medicale cu studii superioare, medii și personalul auxiliar, precum și evaluarea mecanismelor de coping la cadrele medicale.

Sursele elaborării acestei lucrări sunt constituite din lucrări de specialitate și chestionare de apreciere a nivelului de stres aplicate personalului medical din Spitalul Județean de Urgență din municipiul Târgu-Mureș. Lucrarea își propune să prezinte nivelul stresului la persoanele ce lucrează la Spitalul Județean de Urgență din Târgu-Mureș. Un recent studiu-pilot al Agenției Europene pentru Securitate și Sănătate în Muncă arată că peste 25% din vest-europenii ce lucrează în Sănătate au probleme de stres. Principalele cauze ale stresului profesional sunt: probleme organizaționale, program de lucru prelungit, mediu social neprietenos, statut personal inadecvat, salarizare proastă, nesiguranța și insecuritate, perspective de promovare puține. Principalele cauze ale stresului de la locul de muncă: specificații neclare referitoare la îndatoriri, așteptări personale mai mari decât cele posibile, neputința de a influența deciziile, dispute dese cu superiorii, conflicte cu colegii, confruntarea cu durerea și oamenii aflați în stadii terminale ale unor boli grave, lipsa autonomiei, lipsa lucrului în echipă, lipsa suportului și a feedback-ului. Stresul nu afectează chiar toți angajații. În același mediu, unii profesioniști vor experimenta un nivel maximum de stres, în timp ce alții se vor adapta mai ușor. Cei predispuși la stres sunt cei care au anumite caracteristici, precum: idealism, supraangajare în profesie, dorința de a performa, nevoia crescută de aprobare din partea celorlalți, vulnerabilitatea în fața excesului de cereri, altfel spus, neputința de a le refuza, sentimentul de vină față de îndeplinirea propriilor nevoi, nerăbdarea, graba. Multe cadre medicale suferă de "fantezia salvării", adică fac tot felul de lucruri pentru pacienți, își asumă majoritatea responsabilităților în privința însănătoșirii lor. Vor cu orice preț să schimbe comportamentul pacientului, să-l vindece sau să-l salveze. Pentru ei este de neacceptat ideea că uneori chiar nu pot vindeca

pacientul. Atitudinea potrivită din partea cadrelor medicale ar trebui să urmărească acțiuni de colaborare, empatie și încurajare, mai degrabă decât să urmărească rezultatele. Numai așa relația medic-pacient poate fi echilibrată, iar implicarea reciprocă.

J. Weitz considera că o situație poate deveni stresantă în următoarele condiții:

- solicitările sunt atât de numeroase încât împiedică prelucrarea adecvată a informației, supraîncărcarea traducându-se de cele mai multe ori prin degradarea performanțelor;
- situația este percepută ca fiind potențial periculoasă, motiv pentru care subiectul se simte amenințat;
- în cazul în care subiectul este izolat, acesta resimte restrângerea libertății;
- când subiectul este împiedicat să-și desfășoare activitatea și are sentimentul de frustrare;
- când presiunea grupului se exercită într-o asemenea manieră încât trezește teama de eșec, de dezaprobare.

Obiectivele cercetării

- evaluarea nivelului de stres la trei categorii de cadre medicale (medici, asistente și infirmiere);
- evaluarea mecanismelor de coping la cadrele medicale;

Ipotezele cercetării

- se presupune că medicii resimt același grad de stres ca și asistentele medicale;
- se presupune că infirmierele manifestă un nivel mai scăzut de stres comparativ cu medicii și asistentele medicale;
- se presupune că există o corelație între nivelul de stres resimțit de cadrele medicale și mecanismele de coping pe care le dezvoltă;

Eșantion

Cercetarea s-a desfășurat pe 90 de subiecți, angajați ai Spitalului Județean din Tg. Mureș, împărțiți în 3 loturi:

- lotul 1 este format din 30 de medici
- lotul 2 este format din 30 de asistente medicale
- lotul 3 este format din 30 de infirmiere

Diagrama următoare prezintă clasificarea subiecților în funcție de categoria profesională din care fac parte.

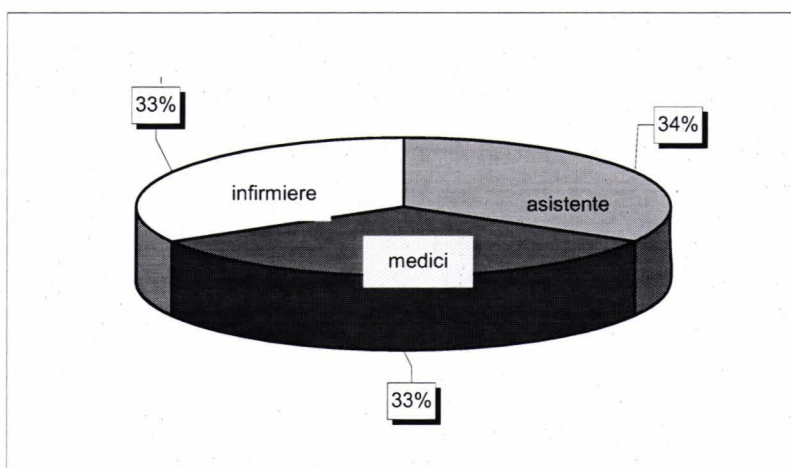

Diagrama 1 Distribuția subiecților în funcție de categoria profesională

Din totalul subiecților investigați, 45% sunt bărbați, iar 55% sunt femei.

Metode și tehnici de lucru

1. Scala de percepție a stresului
2. Scala de coping

Analiza și interpretarea rezultatelor

Prima fază a experimentului a urmărit evaluarea nivelului de stres resimțit de cele 3 categorii investigate. Datele obținute au fost interpretate cu ajutorul programului SPSS și sunt sistematizate în următoarele tabele și diagrame.

Pentru compararea intercategoriaală a fost utilizat testul t pentru eșantioane independente.

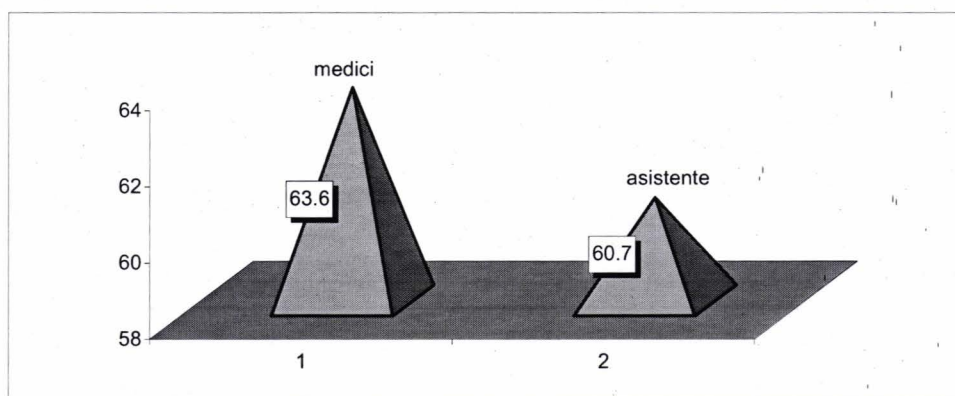

Diagrama 2 Mediile obținute de lotul 1 și lotul 2 la Scala de percepție a stresului

Analiza acestor rezultate indică faptul că medicii resimt un nivel ușor ridicat de stres față de asistentele medicale, dar diferența obținută nu este semnificativă din punct de vedere statistic, valoarea t (2.58) fiind semnificativă la $p > .005$. Astfel se confirmă prima ipoteză operațională potrivit căreia medicii resimt același nivel de stres ca și asistentele medicale.

În ceea ce privește evaluarea nivelului de stres la asistente și infirmiere se constată o diferență semnificativă statistic, valoarea t (.846) fiind semnificativă la $p < .005$. Astfel se confirmă și a doua ipoteză operațională, potrivit căreia infirmierele resimt un nivel mai scăzut de stres comparativ cu medicii și asistentele medicale.

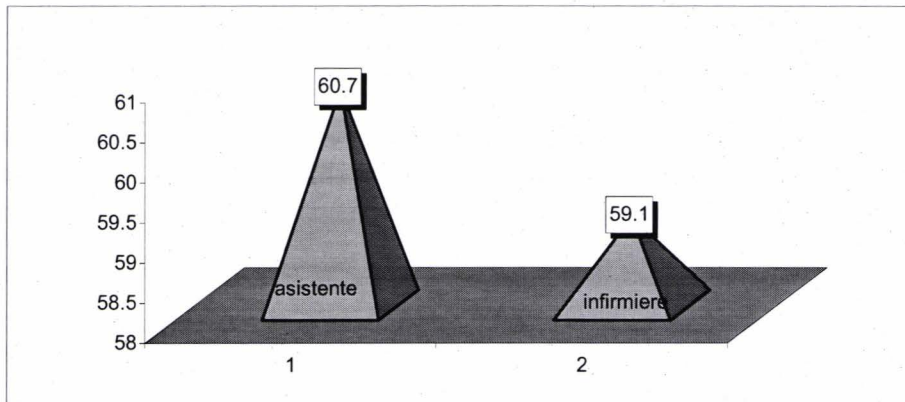

Diagrama 3 Mediile obținute de lotul 2 și lotul 3 la Scala de percepție a stresului

În a treia fază s-a realizat studiul corelațiilor dintre nivelul de stres resimțit de cele 3 loturi și strategiile de coping pe care acestea le dezvoltă. S-a utilizat calculul coeficientului de corelație Pearson. Rezultatele obținute sunt sistematizate în următorul tabel.

Correlations

		MEDSTRES	MEDCOPIN
MEDSTRES	Pearson Correlation	1	,374*
	Sig. (2-tailed)	,	,042
	N	30	30
MEDCOPIN	Pearson Correlation	,374*	1
	Sig. (2-tailed)	,042	,
	N	30	30

*. Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed).

În cazul medicilor, există o corelație puternică între nivelul de stres și strategiile de coping. Valoarea r (.374) este semnificativă la $p < .005$. Acest aspect denotă faptul că medicii manifestă acțiuni concrete care urmăresc înlăturarea stresorului sau ameliorarea efectelor acestuia.

Correlations

		ASISTRES	ASICOPIN
ASISTRES	Pearson Correlation	1	,951**
	Sig. (2-tailed)	,	,000
	N	30	30
ASICOPIN	Pearson Correlation	,951**	1
	Sig. (2-tailed)	,000	,
	N	30	30

** Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

În cazul asistentelor medicale, există o corelație puternică între nivelul de stres și strategiile de coping. Valoarea r (.951) este semnificativă la $p < .005$. Acest aspect denotă faptul că și asistentele medicale, la fel ca medicii, manifestă acțiuni concrete care urmăresc înlăturarea stresorului sau ameliorarea efectelor acestuia.

Singura corelație ne semnificativă a fost identificată în cazul infirmierelor, probabil datorită nivelului de stres mult mai scăzut comparativ cu medicii și asistentele medicale. Valoarea r (.072) este semnificativă la $p > .005$.

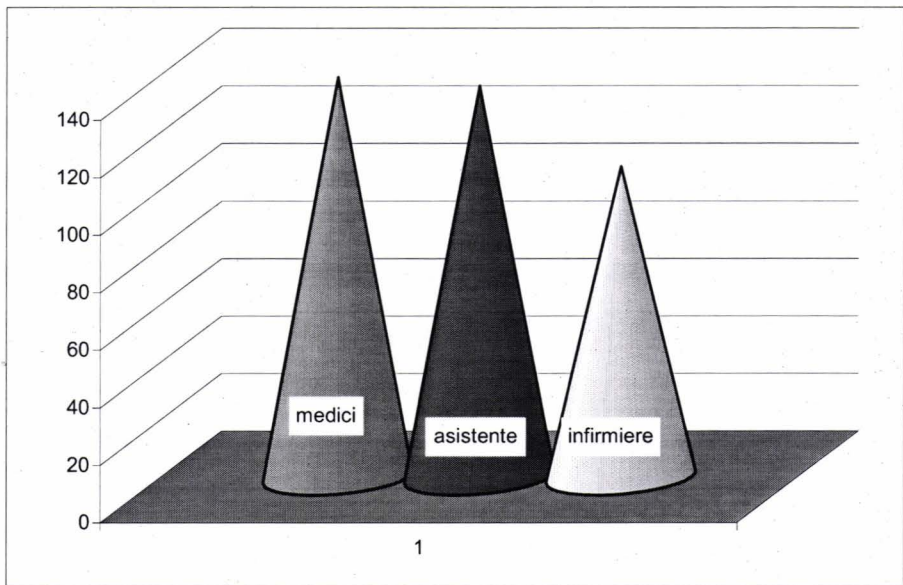

Diagrama 4 Mediile celor trei loturi la Scala de coping

Coroborând aceste rezultate, putem spune că cea de-a treia ipoteză operațională a fost confirmată parțial, corelații semnificative între nivelul de percepție al stresului și strategiile de coping obținându-se doar în cazul medicilor și asistentelor medicale.

Lazarus, R.S., Folkman, S. (1984) *“Stress, Appraisal and Coping”*, Springer Publishing Company, New York.

Miclea, M. (1997) *“Stres și apărare psihică”*, Presa Universitară Clujeană, 4-43

Bibliografie

- Alexandrescu, L. (1997) *“Stresul psihic – concepte generale”*, în Rev. Română de Sănătate Mintală, 6, 6-10.
- Băban, A. – (1998) *“Stres și personalitate”*, Presa Universitară Clujeană, 43-70, 89-98
- Brouchon-Schweitzer, M., Dantzer, R. (1994) *“Introduction à la psychologie de la santé”*, Presse Univ. de France, Paris.
- Carver, S., Scheier, M., Weintraub, J. (1989) *“Assessing coping strategies : a theoretically based approach. Journal of Personality and Social Psychology, 1, 184-195.*
- Cohen, S., Edwards, J.R. (1989) *“Personality characteristics as moderators of the relationship between stress and disorder”*, în R.W.Neufeld (ed.) – *“Advances in the investigation of psychological stress”*, J.Wiley & Sons, Chicester.
- Folkman, S., Lazarus, R.S. (1985) *“If it changes, it must be a process; study of emotion and coping , during three stage of college examination”*, Journal of Personality and Social Psychology, 48, 150-170.
- Iamandescu, I.B. (1993) *“Stresul psihic și bolile interne”*, Ed.ALL, București.
- Iamandescu, I.B. (1996) *“Psihologie Medicală”*, ed.a 2-a, Ed.Infomedica, București